

Kuhlauta yksin, kaksin ja kolmin

Friedrich Kuhlaun musiikkia huilistin ja kamarimusiikin näkökulmasta

Freya Annina Frischknecht

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2020

Musiikin koulutus
Musiikkipedagogi

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutus
Musiikkipedagogi

FRISCHKNECHT, FREYA ANNINA
Kuhlauta yksin, kaksin ja kolmin
Friedrich Kuhlaun musiikkia huilistin ja kamarimusiikin näkökulmasta

Opinnäytetyö 31 sivua, joista liitteitä 9 sivua
Marraskuu 2020

Friedrich Kuhlau oli saksalainen klassismin ja varhaisromantiikan ajan säveltäjä. Hän muutti jo nuorena Tanskaan, jossa työskenteli Tanskan kuninkaan hovissa. Hän oli eläessään suosittu säveltäjä, mutta nykyään hän on joutunut muiden aikaistensa säveltäjien varjoon.

Tämä opinnäytetyö koostuu kirjallisesta raportista ja 12.9.2020 pidetystä konsertista. Opinnäytetyö pyrkii esittelemään säveltäjä Friedrich Kuhlauta. Kirjallinen osuus esittelee säveltäjän elämää ja konsertissa kuultuja teoksia.

Työssäni tutustutaan Friedrich Kuhlaun elämään ja tuotantoon huilistin näkökulmasta. Esittelen teokset ja analysoin teoksia lähdemateriaalin pohjalta.

Asiasanat: soolot, duot, triot, kuhlau f.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts, Music
Option of Music Pedagogy

FRISCHKNECHT, FREYA ANNINA
Kuhlau Alone and Together
Friedrich Kuhlau's Music from the Flute and Chamber Music Perspective

Bachelor's thesis 31 pages, appendices 9 pages
November 2020

Friedrich Kuhlau was a German composer of the period of Classicism and early Romanticism. He moved to Denmark at young age, where he worked in the court. In his lifetime Kuhlau was well known and respected composer, but in today he has fallen into the shadow of other composers of his time.

This thesis consists of a written report and a concert held on September 4th, 2020. The purpose of this thesis was to present composer Friedrich Kuhlau. The thesis aimed to explore the composer's life and the works heard at the concert.

This thesis presents Friedrich Kuhlau as a composer, discussing his works from a flutist's perspective. The backgrounds of the works are presented, and the structures are analysed based on the source material.

Key words: solos, duos, trios, kuhlau f.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	ERITYISSANASTO.....	6
3	FRIEDRICH KUHLAU.....	7
	3.1 Elämästä	7
	3.2 Urasta	8
	3.3 Tapaa Beethovenin	8
	3.4 Viimeiset vuodet.....	9
4	TEOSESITTELYT	10
	4.1 Soolofantasia huilulle G-duurissa op. 38 nro 2.....	10
	4.1.1 Fantasia.....	10
	4.1.2 Rakenne	11
	4.2 Duo kahdelle huilulle op. 10a nro.2	12
	4.2.1 Rakenne	13
	4.2.2 Albertin basso.....	14
	4.3 Trio G-duurissa	14
	4.3.1 Rakenne	15
5	KONSERTTI	17
	5.1 Suunnittelu ja harjoittelu	17
	5.2 Konserttiraportti.....	18
6	POHDINTAA.....	20
	LÄHTEET	22
	LIITTEET	23
	Liite 1. Konsertin käsiohjelma	23
	Liite 2. Konserttitaltiointi.....	31

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni koostuu kirjallisesta raportista ja konsertista. Opintojeni aikana olen monesti huomannut, että huilisteille tuttu ja tärkeä säveltäjä Friedrich Kuhlau on huilupiirien ulkopuolella vähemmän tunnettu. Siitä sain idean opinnäytetyöhöni, jossa pyrin esittelemään Kuhlaut ja hänen kamarimusiikkiaan. Ohjelmiston konserttiin loin huilistin näkökulmasta ja pyrin valitsemaan teoksia säveltäjänuransa eri vaiheilta. Teoksissa on myös nähtävissä hänelle tunnusomaisia sävellystekniikoita, kuten esimerkiksi teema, muunnelmat ja viimeisen osan rondo-muoto.

Opinnäytetyö pureutuu Kuhlaun elämään ja hänen musiikkiinsa. Elämästä kerron kirjallisessa osuudessa ja ohjelmalehtisessä. Musiikista kerron konserttilehtisessä ja kirjallisessa osuudessa analysoin konsertissa kuultuja teoksia. Kummassakin käytän lähteinä Jörgen Erichsenin kirjoittamaa kirjaa Kuhlausta ja tutkimuksia. Pyrin myös avaamaan Kuhlaun käyttämän sävellysmuodon *fantasian* tarkoituksen hänen aikansa musiikissa.

Opinnäytetyön konsertti pidettiin 12.9.2020 Tampereen ammattikorkeakoulun Satamakadun salissa. Soittamassa kanssani olivat Iida Kulo, huilu, Tähti Marjukka Oksanen, sello ja Ulla-Emilia Lohi, piano. Pidimme yhdessä heinäkuun ja elokuun aikana tiiviit harjoitukset trion ja duon kanssa. Aikaa harjoitteluun ei ollut liiammin johtuen eri paikkakunnilla asuvien aikataulueroista. Harjoituksissa paneuduimme teoksien luonteisiin ja pyrin kertomaan soittajille teoksien taustoja. Kirjallisen materiaalin lukemisen aloitin jo tammikuussa 2020. Etsin myös lisää materiaalia aina elokuun 2020 puoleen väliin asti. Ennen konserttia valmistin materiaalin pohjalta konserttilehtisen, joka löytyy opinnäytetyön liitteistä.

2 ERITYISSANASTO

Adagio	Hitaasti
Allegro	Nopeasti
Allegretto	Hilpeästi, kevyesti
Allegro moderato	Kohtalaisen nopeasti
Allegrissimo	Erittäin nopeasti
Ariette con variazioni	Ariette muunnelmiseen. Ariette on pieni aaria, eli laulu.
Andante con moto	Käyden, tasaisesti tunteella
Con espressione	Ilmeikkäästi
Canzonette	Laulu
Larghetto	Leveähkösti, hieman largoa kevyemmin
Malinconica	Surumielinen, haikea, alakuloinen
Tema con Variazioni	Teema ja variaatiot
Tempo giusto	Tarkasti tempossa

3 FRIEDRICH KUHLAU

3.1 Elämästä

Friedrich Kuhlau syntyi 11. syyskuuta 1787, Johann Carl Kuhlaun ja Anna Dorothea Charlotte Seegernin yhdeksäntenä lapsena Ulzenissa, Saksassa. Hän oli yksitoistalapsisen perheensä pojista nuorin. Isä Johann Kuhlau oli ammatiltaan armeijamuusikko ja soitti oboen lisäksi huilua ja jousisoittimia (Erichsen, 2011, 28–29).

Perhe muutti todennäköisesti isän työpaikan takia Lüneburgiin Kuhlaun ollessa seitsemänvuotias. Tuolloin tapahtui myös onnettomuus, jossa rikkoutuneen lampun lasinsirpaleet vaurioittivat Kuhlaun oikean silmän, sokeuttaen sen loppuelämäksi (Erichsen, 2011, 30). Onnettomuuden seurauksena hän joutui viettämään toipilaana pitkän ajan vuodelevossa. Piristääkseen poikaansa, vanhemmat asettivat vanhan klavikordin pojan vuoteen viereen. Kuhlau oppi nopeasti soittamaan. Kun Kuhlau oli toipunut onnettomuudesta, vanhemmat kannustivat häntä musii-kin opiskelun pariin, vaikka perhe oli vähävarainen.

Vuonna 1800 Kuhlau aloitti koulun Hampurissa, Altonan Christianeumissa ja valmistui sieltä kaksi vuotta myöhemmin (Erichsen 2011, 34–35). 20-vuotiaana hän pääsi Christian Friedrich Gottlieb Schwencken oppilaaksi. Pääsy Schwenken oppilaaksi oli jo kunnia itsessään. Neljän vuoden jälkeen Schwencke ylisti Kuhlauta todeten, ettei hän enää voi opettaa oppilaalleen mitään ja että Kuhlau on sekä emotionaalisesti että älyllisesti todella musikaalinen. Schwencken antama luottamus Kuhlauille auttoi häntä saamaan kustannussopimuksen Breitkopf & Härtelille (Erichsen 2011, 45, 49).

Kun Napoleonin armeija miehitti Hampurin ja siitä tuli osa Ranskaa vuonna 1810, muutti Kuhlau Kööpenhaminaan. Kuhlau pelkäsi värväystä armeijaan ja muusi-

kon uran katkeamista, vaikka olikin puoliksi sokea. Kööpenhaminassa hän eli hetken aikaa nimellä Kaspar Meyer. Hän vaihtoi kuitenkin hyvin pian takaisin oman nimensä, kun värväämisvaaraa ei enää ollut.

3.2 Urasta

Kuhlau konsertoi ahkerasti, ja vuonna 1813 julkaistiin hänen ensimmäinen oopperansa. *Die Räuberburg* (Ryövärien linna) oli suuri menestys (Erichsen 2011, 118). Samaan aikaan hänet palkattiin hoviin ja hän sai Tanskan kansalaisuuden. Rahallisesti menestys oli hyvin vaatimatonta, mutta Kuhlau alkoi saada nimeä Tanskassa. Viimeistään 1828 julkaistu *Erlenhügel* (Haltivuori) nosti hänet tanskalaisien silmissä heidän omaksi säveltäjäkseen. Teoksen ensiesitys oli prinssi Friedrichin ja prinsessa Wilhelminin häissä. Alkusoiton loppu sisältää Tanskan kansallishymnin, ja se esitettiin Kööpenhaminan teatterissa vuosien 1828–1829 aikana kuusisataa kertaa (Fairbanks, 1975, 8).

Kuhlaun ensimmäisen oopperan aikaan vanhemmat muuttivat poikansa luokse Kööpenhaminaan. Vähän sen jälkeen hänen nuorempi siskonsa seurasi vanhempiaan. Kuhlau elätti nyt itsensä lisäksi myös kolmea muuta henkilöä. Hän valitteli kirjeissään useasti Breitkopf & Härtelin vaatimattomia korvauksia teoksistaan, ja vuonna 1822 kustantaja kieltäytyi julkaisemasta enää Kuhlaun teoksia. Kieltäytymisen syytä ei tiedetä. Tämän jälkeen hän teki yhteistyötä muun muassa ranskalaisen kustantajan Farrencin, lontoolaisen Wesselin ja Leipzigissä toimivan Petersin kanssa (Fairbanks, 1975, 8–9; Erichsen 2011, 126–130).

3.3 Tapaa Beethovenin

Kuhlau ihaili suuresti Ludvig van Beethovenia. Tilaisuus tutustua Beethoveniin tuli Kuhlaun Wienin matkallaan vuonna 1825. Tapaamisen järjesti Tobias Haslinger Badenissa. Paikalla oli myös kourallinen muita henkilöitä. Illan aikana Kuhlau ja Beethoven tutustuivat ja improvisoivat toisilleen pieniä kappaleita. Aamulla Kuhlau sai Beethovenilta viestin, jossa tämä pahoitteli omaa osaamattomuuttaan

improvisoida samppanjan vaikutuksen alaisena. Allekirjoituksena oli: ”Muista silloin tällöin sinun Beethoveniasi”. (Erichsen 2011, 268).

3.4 Viimeiset vuodet

Vuonna 1826 Kuhlaut muuttivat Lyngbyhyn. Täällä Kuhlaut kohtasi suuria vastoinkäymisiä, kun hänen vanhempansa kuolivat 1830. Seuraavana vuonna Lyngbyn talo paloi ja sen mukana koko Kuhlaun omaisuus ja keskeneräiset teokset. Näiden vastoinkäymisten seurauksena Kuhlau sairastui vakavasti ja joutui viettämään jonkin aikaa sairaalahoidossa. Friedrich Kuhlau kuoli 12. maaliskuuta vuonna 1832. Hänen hautajaisensa pidettiin Pyhän Pietarin kirkossa Kööpenhaminassa 18. maaliskuuta. Tilaisuudessa hänen läheinen ystävänsä runoilija Christian Winther (1796–1876) luki omia runojaan ja musiikkina oli Kuhlaun oma sävellys, *Trauermarsch* (surumarssi). Kuninkaallinen teatteri piti hänen kunniakseen myös muistokonsertin (Fairbanks, 1975, 9–10; Erichsen 2011, 368–370).

4 TEOSSEITTELYT

4.1 Soolofantasia huilulle G-duurissa op. 38 nro 2

Kuhlaun kolme soolofantasiaa huilulle (op. 38) julkaistiin 1822. Ensimmäinen ja kolmas fantasia on sävelletty W.A. Mozartin (1756–1791) Don Giovannin teeman pohjalta ja toisessa Kuhlau on käyttänyt tuolloin suosiossa olleen canzonetten, *L'agitation d'amoren* teemaa.

Antonio Bianchin (1758–1816) säveltämä kokoelma *kaksitoista italialaista laulua* (chansons) oli soolo fantasioiden sävellysaikaan hyvin suosittu yleisön keskuudessa. Bianchi toimi muun muassa hovilaulajana prinssi Nassaun hovissa Weillburgissa. Hän teki uraa myöhemmin kansallisessa kuninkaallisessa teatterissa Berliinissä (Hansell, 2001).

Friedrich Kuhlau kommentoi soolofantasioitaan Petersille, kustantajalle, seuraavasti: ”Ne ovat juuri sellaisia kuin toivoitte: kevyitä, miellyttäviä ja kuitenkin vaikuttavia”.

4.1.1 Fantasia

Sanana fantasia on hyvin laaja. Sen merkitys muuttuu asiayhteyden mukaan. Tämän hetken puhutussa kielessä sillä viitataan yleensä mielikuvitukseen, haaveeseen, mielikuvituselämään tai johonkin muuhun mikä ei ole sillä hetkellä oikeasti olemassa. Se voi myös tarkoittaa tarinaa tai kaunokirjallista teosta. Sanan merkitys yleiskielessä on sama kaikissa eurooppalaisissa kielissä (Hrtyan 2016, 9).

Sanakirjan määritelmä fantasialle musiikissa on seuraava; Vapaa instrumentaaliteos, improvisatorinen muoto ilman sitovaa muotoa (duden.de). Fantasia on sävellysmuotona mainittu jo 1300- ja 1400- luvuilla. Näin ollen se on käsitteenä musiikin historiassa jo kohtalaisen vanha. Sen merkitys vaihtelee kuitenkin eri aika-

kausilla. Friedrich Kuhlaun elinaikana (klassismin ja romantiikan ajan taite) fantasiaa viitattiin sävellysmuotona vapaammalla tyyllillä sävellettyyn teokseen. Teokset olivat kuitenkin aina instrumenteille sävellettyjä. Zsuzsanna Hrtyan kirjoittaa pro gradu -tutkielmassaan *Die Fantasie für Flöte im Wandel der Zeit* tämän johtuvan siitä, että säveltäjät katsoivat laulussa sanojen määrittävän liikaa mihin melodian suuntaa piti kehittää. Soitin oli vapaa näistä vaatimuksista (Hrtyan, 2016, 10–13).

4.1.2 Rakenne

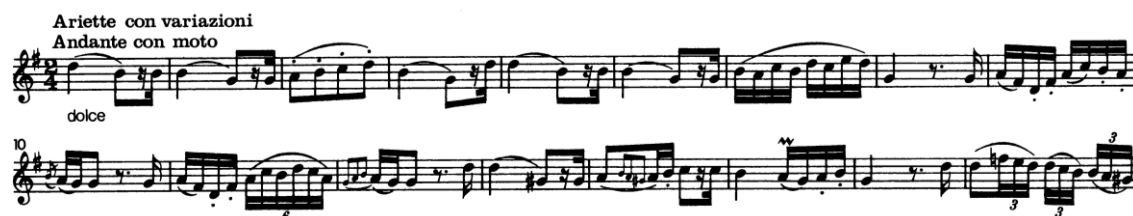
Ensimmäinen osa on esityserkiltään *Tempo giusto*. Osassa on kaksi varsinaista teemaa (g-molli), joista ensimmäinen alkaa toonikalta ja toinen sävellajin dominantilta.

Teemojen jälkeen lähtee vikkela kuudestoistaosanuottinen kehittelyjakso, joka käy hetkellisesti Es-duurissa ja palaa sitten taas g-molliin ja ensimmäisen teeman kaikuihin. Osa päättyy kromaattiseen kuvioon, joka johtaa teoksen toiseen osaan.

The image shows a musical score for a flute part. It consists of six staves of music. The first staff is labeled 'Tempo giusto' and 'con passione'. The key signature is G minor (one flat). The time signature is 4/4. The first staff contains measures 1-8. The second staff contains measures 9-14. The third staff contains measures 15-22. The fourth staff contains measures 23-29. The fifth staff contains measures 30-32 and is labeled 'con espress.'. The sixth staff contains measures 33-41. The music features various rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes, and dynamic markings like 'con passione' and 'con espress.'.

KUVA 1. Ensimmäisen osan teemat. Tahdit 1–8 ja 33–41.

Teoksen toinen osa, *Ariette con variazioni, Andante con moto* on muunnelma-
muotoinen. Kuhlau käytti tuotannossaan paljon muunnelmia, mutta huilumusi-
kissa hyvin säästeliäästi. Osan alussa esitellään Canzonetten teema (G-duuri).

KUVA 2. Toisen osan alun Canzonette teema. Tahdit 1–16.

Sitten Kuhlau lähtee muuntelemaan teemaa oktaavihypyin ja rytmikan keinoin.
Variaatioita seuraa kolmaskymmeneskahdesosanuottijuoksutus, joka johtaa tee-
man mollimuunnelmaan.

KUVA 3. Mollivariaatio (g-molli). Tahdit 81–88.

Lyhyen mollivariaation jälkeen siirrytään codaan ja takaisin G-duuriin, jossa tee-
maa esitellään pätkissä. Teos loppuu rauhalliseen toonikan (g1-g2-g1) oktaavi
hyppyyn.

4.2 Duo kahdelle huilulle op. 10a nro.2

”Jos kaksi erinomaiset huilistin taidot omaavaa huilistia haluaa viihdyttää itseään
duetoilla, silloin emme voi suositella mitään muita teoksia viimeaikaisten teosten
joukosta yhtä ehdottomasti kuin yllä mainittuja”, näin Allegemeine musikaliche
Zeitung kirjoitti Kuhlauin ensimmäisestä huiluduetto kokoelmasta op.10. Duetto
(1814) on Kuhlauin varhaisempaa tuotantoa.

Friedrich Kuhlaun duetot huilulle poikkeavat aikalaisten kirjoittamista pituudellaan, harmonian moninaisuudella ja, että ne oli sävelletty konsertointimielessä eikä pedagogiikkalähtöisesti, kuten esimerkiksi säveltäjien Antonio Reichan (1770–1836) ja A. B. Fürstenaun (1792–1852) tuotanto, kirjoittaa huilisti Ann Kozuch Fairbanks tohtorin tutkielmassaan, joka käsittelee Kuhlaun musiikkia kahdelle, kolmelle ja neljälle huilulle. Erichsenin kirjasta saa myös kuvan, että Kuhlaun isä laittoi poikansa säveltämään jo varhaisessa vaiheessa teoksia huilulle. Säveltäjän isä käytti poikansa sävellyksiä todennäköisestä omassa opetustyössänsä. Hänen huiluduettonsa op. 39 (1821–1822) on omistettu säveltäjä ja huilisti Fürstenaulle (Erichsen 2011, 258). Kuhlau on todennäköisesti itse soittanut myös huilua.

4.2.1 Rakenne

Allegro on sonaattimuotoinen. Osan ensimmäinen teema esitellään D-duurissa. Tästä siirrytään g-mollin ja sen dominantin kautta A-duuriin ja lopuksi takaisin D-duuriin. Toinen osan teemasta leikittelee oktaavihypyillä. Kehittelyjakso lähtee d-mollissa mutta vaihtuu hyvin pian G-duuriin. Kehittelyjakso sisältää paljon dramaattisia ja leikillisiä sävyjä. Kehittelyjakso päättyy A-duurissa, josta palataan D-duuriin. Osan lopun huipentuma on rakennettu ylös ja alas kulkevista kahdeksasosakuvioista. Lopussa on vielä D-duurin toonikan kolmisoinnun kertausta.

Dueton toinen osa *Tema con Variazioni, Larghetto con espressione malinconica* sisältää teeman ja neljä muunnelmaa. Muunnelmat leikittelevät rytmikällä ja tunnelmilla. Osa on koskettavan melankolinen ja esittelee hyvin huilun haikeita sävyjä.

Dueton lopettaa rondomuotoinen (A-B-C-B-A-C' A) *Rondo, Allegretto*, joka lähtee D-duurissa. Rondo on sävellysmuoto, jota käytetään instrumentaalimusiikissa. Rondo koostuu joko viidestä osiosta (A-B-A-C-A) tai seitsemästä (A-B-A-C-A-B-A). Klassismin ajan rondo on kehittynyt ranskalaisen barokin kosketinsoitinmusiikin rondoista. Rondomuotoa omassa tuotannossaan käytti esimerkiksi L. van Beethoven (DeVoto, Britannica Academic).

Osan Rondon teemoja esitellään lisäksi A- ja C –duurissa ja a- ja g-mollissa. Kuhlau käyttää osassa Albertin bassoa, joka oli suosittu sävellys menetelmä klassismin ajan kosketinsoitinmusiikissa. Hän myös imitoi itseään. Näistä molemmat ovat hyvin tunnusomaisia Kuhlaun sävellyksille (Fairbanks, 1975, 28).

4.2.2 Albertin basso

Domenico Alberti (1710–1740) oli venetsialainen säveltäjä. Hän käytti cembalonaateissaan yksittäisiksi säveliksi hajotettuja sointuja, joita toisti kaavamaisesti järjestyksessä tasaisessa rytmikuviossa. Klassismin aikakaudella Albertin bassoa käyttivät teoksissaan muun muassa J. Haydn (1732–1809), L. van Beethoven (1770–1827) ja W. A. Mozart (1756–1791) (Britannica Academic).

4.3 Trio G-duurissa

Grand trio G-duurissa op. 119 (1832) oli tilaustyö lontoolaiselta Rudolph Wesselfä. Se on alun perin sävelletty kahdelle huilulle ja pianolle. Teos oli ensimmäinen tälle kokoonpanolle ja oletettavasti tilaus sisälsi useampia teoksia. Kuhlau sovitti siitä myös version, jossa toinen huilu on korvattu sellolla. Kuhlau kuoli ennen kuin trio ehdittiin julkaista, ja näin ollen se jäi ainoaksi kyseisen kokoonpanon teokseksi hänen tuotannossaan. Teoksesta Kuhlau kirjoitti kustantajalleen 10. joulukuuta vuonna 1831 seuraavasti: Teos on hilpeän luonteinen, nerokas mutta ei vaikea esittää; juuri niin kuin toivoittekin (Erichsen, 2011, 348)¹. Erichsen toteaa kirjassaan *Friedrich Kuhlau, Ein deutscher Musiker in Kopenhagen*, teoksen olevan Kuhlaun huilumusiikissa vähiten klassisin teos.

¹ ” Sie ist heitern Charakters, brilliant, und doch nicht schwer auszuführen; grade so wie Sie es wünschen” (Erichsen 2011, 348).

4.3.1 Rakenne

Teos koostuu kolmesta osasta. *Allegro moderato* osa on sonaattimuotoinen. Osa on rakennettu pitkälti siten, että ensin piano esittelee teemat ja sitten huilu ja sello toistavat jo kuullun. Toinen ja kolmas osa rakentuu myös hyvin pitkälti samalla periaatteella.

The image shows the first eleven measures of the first movement of a Trio. The tempo is marked 'Allo moderato'. The score begins with a piano introduction, indicated by the 'p dol' dynamic marking. The music is written for piano and includes a 'Piano-Forte.' instruction. The score is presented in three systems, each with a treble and bass clef staff joined by a brace.

KUVA 4. Trion ensimmäisen osan teema. Tahdit 1–11.

Toinen osa *Adagio patetico* on tunnelmaltaan hyvin tunteikas ja varsinkin kolmannen osaan verrattuna syvällisempää Kuhlautta. Osa on A – B – A muotoinen. Tämä muoto on tyypillistä Kuhlauksen teosten toisille osille, kirjoittaa Fairbanks tohtorintutkielmassaan. Tässäkin osassa piano esittelee teeman (Es-duurissa) ja sitten huilu ja sello toistavat sen ilman pianoa. Teema on lyyrinen ja täynnä lämpimiä sävyjä.

Adagio patetico Sostenuto assai [$\text{♩} = 48$]

II.

5

p espressivo

p [pizz. ad lib.]

8

[arco]

KUVA 5. Toisen osan teema. Piano tahdit 1–4 ja huilu ja sello tahdit 5–8.

B-osan c-molli tuo osaan dramatiikkaa, josta liikutaan B-duurin kautta lopun Es-duuriin. Lopun *Allegro* on kuin hyppäisi toiseen maailmaan, toisen osan lyyrisyyden ja syvien tunteiden jälkeen. Leikkisä allegro on kirjoitettu rondomuotoon (A-B-A-C-B + coda), johon Kuhlau oli selvästi ihastunut.

Rondon innostus on ehkä lähtöisin syvästä ihailusta Beethovenia kohtaan. Piano esittelee ensimmäisen teeman (G-duuri), jonka huilu ja sello kertaavat. Toinen teema kulkee D-duurissa. Seuraavaksi alun teema palaa hieman muunneltuna ja tätä seuraa uusi lempeämpi ja lyyrinen teema Es-duurissa. Tämän lyyrisen teeman esittelee huilu ja sello erikseen ja yhdessä. Piano ei osallistu temaattisen materiaalin soittoon. Tämän osion lopussa stemmat käyttävät palasia toisesta teemasta. Lopussa palataan G-duuriin.

5 KONSERTTI

5.1 Suunnittelu ja harjoittelu

Opinnäytetyön konsertti järjestettiin Satamakadun salissa 12.9.2020. Alku kevään 2020 aikana päätin kokoonpanot ja kysyin soittajat trioon. Duoparin sovin alkukesän aikana. Ohjelman halusin harjoittaa ilman musiikin ohjausta, jotta voisin luoda kuvaa omasta ohjaamisen osaamisen tasosta ja oppia minkälaista on luoda konserttikokonaisuus itse. Konserttiajankohdan ja varauksen sain sovittua elokuussa 2020 tuottajan kanssa, kun koulun uudet tilat tulivat käyttöön.

Konsertissa soittivat lisäksi Iida Kulo huilua, Ulla-Emilia Lohi pianoa ja Tähti Oksanen selloa. Trion ja duon kanssa sovimme keväällä aloittavamme yhteiset harjoittelut heinäkuun lopussa, mutta eri paikkakunnilta tulevien soittajien takia harjoittelujakso siirtyi elokuulle. Harjoittelujaksomme oli hyvin tiivis, ja varsinkin triolle olisi pitänyt antaa enemmän yhteistä harjoittelu-aikaa. Tiukkojen aikataulujen takia tämä ei kuitenkaan onnistunut.

Harjoituksissa pyrimme ajan puutteen vuoksi luomaan selkeän kokonaiskuvan heti ensimmäisissä harjoituksissa. Pyrimme käymään isoja kokonaisuuksia läpi ja harjoitusten lopussa katsoimme yksityiskohtia. Triosta ja duosta tein myös analyysia valmiiksi harjoituksiin ja kävin taustatietoa läpi soittajien kanssa.

Henkilökohtaisesti harjoitusprosessi oli hyvin stressiä aiheuttavaa. Aikaa ei ollut paljon ja olisin halunnut harjoittaa teokset parempaan kuntoon, kuin missä ne olivat konsertissa. Sooloteokseen pystyin onneksi käyttämään enemmän aikaa. Opin kuitenkin tässä prosessissa, miten harjoittaa kamariteoksia ja arvioida tarvittavaa harjoitusaikaa. Kiire pakotti myös suunnittelemaan harjoituksia tarkemmin. Suunnittelu loi harjoituksille rakennetta ja harjoituksemme varsinkin trion kanssa olivat myös hyvin keskittyneitä.

5.2 Konserttiraportti

Konsertin nimeksi annoin Kuhlauta yksin, kaksin ja kolmin. Konserttiin sain lainaksi hyvän kameran ja äänityslaitteen. Ystäväni lupautui myös huolehtimaan näistä konserttitilanteesta. Koronaviruksen takia yleisön määrä oli rajoitettu 20 henkilöön. Tämän takia sovimme tuottajan kanssa, että mainostan konserttia vain suullisesti perheelleni ja tuttavilleni. Oli ilo huomata, että tästä huolimatta konserttiin saapui kuuntelijoita.

Konsertissa esitin ensin soolon, jota seurasi huiluduetto ja viimeiseksi esitimme trion. Soolo valikoitui ensimmäiseksi, koska se mielestäni esittelee Kuhlaun huilukirjallisuutta hyvin ja vaatii paljon keskittymistä. Duo oli kokonaisuutena kevyempi, joten se sopi hyvin soolon ja trion väliin. Trio on Kuhlaun viimeisiä töitä ja myös romanttisimpia. Tästä syystä se sopi minusta konsertin loppuun. Ennen sooloa toivotin yleisön tervetulleeksi ja kerroin vielä hieman konsertista.

Konsertti oli minulle ensimmäinen moneen kuukauteen. Huomasin jännittäväni tilanteessa paljon enemmän kuin normaalisti. Konsertin jälkeen totesimme myös muiden soittajien kanssa, että menihän se ainakin läpi ja yhdessä tultiin loppuun. Satamakadun sali oli ympäristönä tällaiselle konsertille erinomainen ja soittajalle mukava soittaa. Huilistina oli ihanaa soittaa salissa johon soittimen ääni ei imeytynyt ja jossa huilun ääni soi hyvin myös soittajalle. Harmittamaan jäivät konsertin jälkeen soolon katkeamiset ja trion epäpuhtaudet. Sooloa olin kuitenkin jo pitempään soittanut. Trio oli konsertin teoksista haastavin ja myös keskeneräisin. Haastavan teoksesta teki se, että teos oli sävelletty ensin kahdelle huilulle ja pianolle. Konsertissa soitimme kuitenkin version, jossa toinen huilu oli korvattu sellolla. Tämä teki triosta haastavan, eteenkin sellistille. Duosta en konsertin jälkeen osannut sanoa mitään.

Kuuntelin konserttinauhituksen konsertin jälkeen, jotta saisin kuvan konsertin kulusta kuuntelijan näkökulmasta. Minusta olin onnistunut teosvalinnoissa ja järjestyksestä. Ikävä kyllä varsinkin trion keskeneräisyys otti korvaan. Ongelmia oli kaikilla osa-alueilla, puhtaudessa, tempoissa ja yhteissoitossa. Duossa oli myös

kuultavissa tempojen hidastumista, mutta muuten se oli mielestäni kokonaisuutena parempi. Onnistuimme mielestäni kuitenkin soittamaan kiinnostavasti ja tuomaan haluamiani asioita esiin. Näitä olivat muun muassa duon ja soolon vielä aika kevyt soitto-ote ja trion vähän romanttisemmat sävyt.

Olen tyytyväinen, että sain toteutettua konsertin oikean yleisön edessä ja tutustua säveltäjään syvemmin opinnäytetyön ansiosta. Sovimme myös trion kanssa jatkavamme teoksen harjoittelua ja esittämistä. Kysellessäni konsertin jälkeen kuuntelijoita sain positiivista palautetta mielenkiintoisesta konsertista. Toivon, että konsertillani innostin kuuntelijoita kuuntelemaan ja soittamaan Friedrich Kuhlauin musiikkia.

6 POHDINTAA

Aloittaessani opinnäytetyöni taustamateriaalin hankintaa huomasin nopeasti, että suurin osa kirjoitetusta materiaalista oli joko tanskaksi tai saksaksi. Löysin loppuvaiheessa etsintää myös englanninkielistä materiaalia. Tanskankielistä materiaalia pystyin vain vähän selailemaan ja vertaamaan ymmärtämäni tekstiä saksankieliseen materiaaliin, joten tätä materiaalia ei ole käytetty työssä. Päädyin lopulta käyttämään Jörgen Erichsenin kirjoittamaa elämäkertaa *Friedrich Kuhlau – Ein deutscher Musiker in Kopenhagen*, ja Ann Kozuch Fairbanksin tohtorintutkielmaa pääasiallisina lähteinä. Näihin lähteisiin päädyin, koska Erichsenin kirjoittama elämäkerta on viimeisimpiä laajoja kokonaisuuksia Kuhlausta. Echriksenin nimi mainitaan myös monesti Kuhlautta käsittelevien tekstien lähteissä.

Khlaun elämästä ja sävellyksistä on kohtuullisen paljon materiaalia. Ongelmaksi koin vain, että se on hyvin pitkälti samoihin lähteisiin nojaavaa. Uusin materiaali koostuu pääosin Erichsenin tekemään tutkimukseen Kuhlau elämästä. Sävellystuotannosta löytyy jonkin verran opinnäytetöitä, pääosin oopperoista ja pianotuotannosta. Kuhlau sävellystuotanto on kieleltään hyvinsaman kaltaista. Sävellykset olivat usein tilaustöitä teatterille sekä kustantajan pyynnöstä tietyille soittimille. Tämä on voinut vaikuttaa siihen, että hänen musiikkinsa on painunut suurimmalle yleisölle taka-alalle, vaikka oli hyvinkin suosittua hänen elinaikanaan.

Saksankielentaidollani oli valtava merkitys materiaalin läpikäynnissä. Pystyin esimerkiksi lukemaan Erichsenin kirjaansa sisällyttämiä Kuhlau kirjoittamia kirjeitä alkuperäiskielellä, josta sain ehkä paremman vaikutelman hänen persoonastaan, kuin jos olisin lukenut käännettyjä versioita. Kirjeet avasivat myös hieman Kuhlau ajan ympäristöä aikalaisen silmin.

Kirjallinen osa opinnäytetyöstä oli itselleni haastavin osio. Tekstin tuottaminen ei ole minulle luontaisinta. Tarpeeksi sujuvaa tekstiä ja sisällöltään riittävän laajaa kokonaisuutta kirjoittaessa ja muokatessa olen kokenut kehittyväni tässä taidossa. Taitoni etsiä, arvioida ja vertailla materiaalia ovat kehittyneet myös. Kon-

sertin harjoitusprosessista ja konsertista sain luotua kokonaiskuvaa mitä osa-alueita on hyvä painottaa seuraavaksi omissa instrumenttiopinnoissani ja ryhmätyöskentelytaidoissa.

LÄHTEET

Britannica ACADEMIC. Luettu 26.11.2020. <https://academic-eb-com.lib-proxy.tuni.fi/levels/collegiate/article/Domenico-Alberti/5445>

DeVoto, M. Britannica ACADEMIC. Luettu 26.11.2020. <https://academic-eb-com.libproxy.tuni.fi/levels/collegiate/article/rondo/83877>

Erichsen, J. 2011. Friedrich Kuhlau Ein deutscher Musiker in Kopenhagen. Hildesheim: Georg Olms Verlag.

FreeMusicDictionary.com. Luettu 26.11.2020. <https://www.freemusicdictionary.com/>

Hansell, S. 2001. Bianchi, Antonio (iii). Luettu 8.2020. Grove Music Online. Saatavilla Oxford Music Online -palvelun kautta. Vaatii käyttäjätunnukset. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000003017>

Hrtyan, Z. 2016. Die Fantasie für Flöte im Wandel der Zeit. Universität für Musik und darstellende Kunst Graz. Pro Gradu -tutkielma.

International Friedrich Kuhlau Society IFKS. Luettu 8.2020. <http://www.kuhlau.gr.jp/e/> .

Kahila, S. 2016. Luettu 26.11.2020. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/01/26/musiik-kisanasto>

Kozuch Fairbanks, A. 1975. Music for Two, Three, and Four Flutes by Friedrich Kuhlau. The Ohio State University. Väitöskirja.

Kuhlau, F. Soolo fantasia G-duurissa. Op. 38 nro 2. Luettu 6.2020. Saatavilla IMSLP. https://imslp.eu/linkhandler.php?path=/imglnks/eu-img/5/50/IMSLP401039-PMLP72988-Kuhlau_Fantasias_Op38_No2.pdf

Kuhlau, F. Trio G-duurissa. Op. 119. Luettu 7.2020. Saatavilla IMSLP https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/c/c5/IMSLP437528-PMLP75549-1_kuhl_op119-2.pdf

www.duden.de. Luettu 8.2020. https://www.duden.de/rechtschreibung/Fantasie_Einbildung_Traum_Musik

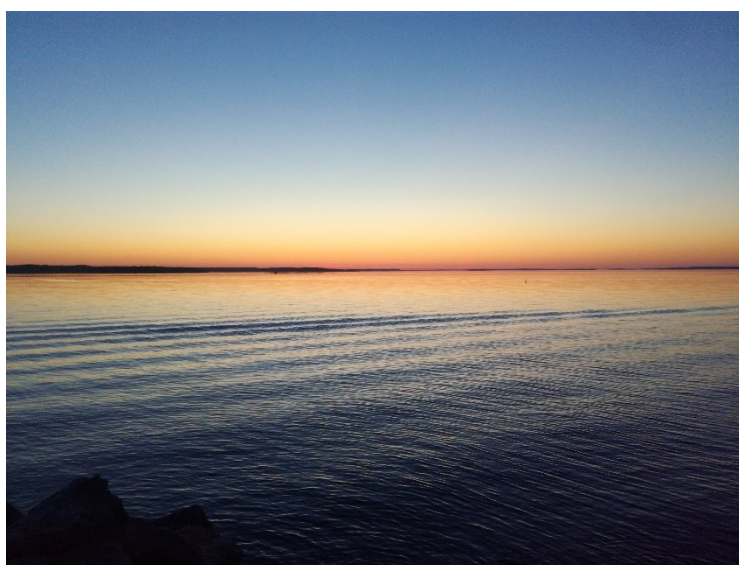
LIITTEET

Liite 1. Konsertin käsiohjelma

1(8)

Kuhlauta yksin, kaksin ja kolmin

*Freya Frischknechtin opinnäytetyökonsertti Friedrich Kuhlaun musiikista huilun
näkökulmasta.*

Satamakatu 17

12.9.2020

klo 18.30

2(8)

Soolofantasia huilulle G-duurissa op.38 no. 2

Duetto kahdelle huilulle D-duurissa op.10a no.2

Grand Trio G-duurissa op. 119

Huilu: Freya Frischknecht, Iida Kulo

Sello: Tähti Oksanen

Piano: Ulla Emilia Lohi

Friedrich Kuhlau

Friedrich Kuhlau syntyi 11. syyskuuta 1787, Johann Carl Kuhlaun ja Anna Dorothea Charlotte Seegernin yhdeksäntenä lapsena Ulzenissa, Saksassa. Hän oli yksitoistalapsisen perheensä pojista nuorin. Isä Johann Kuhlau oli ammatiltaan armeijamusikko ja soitti oboen lisäksi huilua ja jousisoittimia.

Perhe muutti luultavasti isän työpaikan takia Lüneburgiin Friedrichin ollessa seitsemänvuotias. Tuolloin tapahtui myös onnettomuus, jossa rikkoutuneen lampun lasinsirpaleet vaurioittivat Kuhlaun oikean silmän, sokeuttaen sen loppuelämäksi. Onnettomuuden seurauksena hän joutui viettämään toipilaana pitkän ajan vuodelevossa. Piristääkseen poikaansa, vanhemmat asettivat vanhan klavikordin pojan vuoteen viereen. Kuhlau oppi nopeasti soittamaan. Toivuttuaan onnettomuudesta Kuhlaun vanhemmat kannustivat häntä musiikin opiskelun pariin, vaikka perhe oli vähävarainen.

Vuonna 1800 Kuhlau aloitti koulun Hampurissa, Altonan Christianeumissa ja valmistui. 20-vuotiaana hän pääsi Christian Friedrich Gottlieb Schwencken oppilaaksi. Pääsy Schwencken oppilaaksi oli jo kunnia itsessään. Neljän vuoden jälkeen Schwencke ylisti Kuhlauta todeten, ettei hän enää voi opettaa oppilaalleen mitään ja että Kuhlau on sekä emotionaalisesti että älyllisesti todella musikaalinen. Schwencken antama luottamus Kuhlaulle auttoi häntä saamaan kustannussopimuksen Breitkopf & Härtelille.

Kun Napoleonin armeija miehitti Hampurin ja siitä tuli osa Ranskaa vuonna 1810, muutti Kuhlau Kööpenhaminaan. Kuhlau pelkäsi värväystä armeijaan ja musiikon uran katkeamista, vaikka olikin puoliksi sokea. Kööpenhaminassa hän eli hetken aikaa nimellä Kaspar Meyer. Hän vaihtoi kuitenkin hyvin pian takaisin oman nimensä, kun värväämisvaaraa ei enää ollut.

Friedrich Kuhlau konsertoi ahkerasti ja vuonna 1813 julkaistiin hänen ensimmäinen oopperansa. Die Räuberburg (Ryövärien linna) oli suuri menestys. Samaan aikaan hänet palkattiin hoviin ja hän sai Tanskan kansalaisuuden. Rahallisesti menestys oli hyvin vaatimatonta, mutta Kuhlau alkoi saada nimeä Tanskassa. Viimeistään 1828 julkaistu Elfenhügel (Haltiavuori) nosti hänet tanskalaisten silmissä heidän omaksi säveltäjäkseen. Teoksen ensiesitys oli prinssi Friedrichin ja

prinsessa Wilhelminen häissä. Alkusoiton loppu sisältää Tanskan kansallishymnin ja se esitettiin Kööpenhaminan teatterissa vuosien 1828–1829 aikana kuusisataa kertaa.

Ensimmäisen oopperansa aikaan Kuhlau vanhemmat muuttivat poikansa luokse Kööpenhaminaan. Vähän sen jälkeen hänen nuorempi siskonsa seurasi vanhempiaan. Kuhlau elätti nyt itsensä lisäksi myös kolmea muuta henkilöä. Hän valitteli kirjeissään useasti Breitkopf & Härtelin vaatimattomia korvauksia teoksistaan ja vuonna 1822 kustantaja kieltäytyi julkaisemasta enää Kuhlau teoksia. Kieltäytymisen syytä ei tiedetä. Tämän jälkeen hän teki yhteistyötä muun muassa ranskalaisen kustantajan Farrencin, lontoolaisen Wesselin ja Leipzigissä toimivan Petersin kanssa.

Kuhlau ihaili suuresti L. van Beethovenia. Tilaisuus tutustua Beethoveniin, tuli hänen Wienin matkallaan vuonna 1825. Tapaamisen järjesti Tobias Haslinger Badenissa. Paikalla oli myös kourallinen muita henkilöitä. Illan aikana Kuhlau ja Beethoven tutustuivat ja improvisoivat toisilleen pieniä kappaleita. Aamulla Kuhlau sai viestin Beethovenilta, jossa tämä pahoittelee omaa osaamattomuuttaan improvisoida shampanjan vaikutuksen alaisena. Allekirjoituksena oli, ”muista silloin tällöin sinun Beethoveniasi”.

Vuonna 1826 Kuhlaut muuttivat Lyngbyhyn. Täällä Kuhlaut kohtasi suuria vastoinkäymisiä, kun hänen vanhempansa kuolivat 1830. Seuraavana vuonna Lyngbyn talo paloi ja sen mukana koko Kuhlau omaisuus ja keskeneräiset teokset. Näiden vastoinkäymisten seurauksena Kuhlau sairastui vakavasti ja joutui viettämään jonkin aikaa sairaalahoidossa. Friedrich Kuhlau kuoli 12. maaliskuuta vuonna 1832. Hänen hautajaisensa pidettiin Pyhän Pietarin kirkossa Kööpenhaminassa 18. maaliskuuta. Tilaisuudessa hänen läheinen ystävänsä Christian Winther luki omia runojaan ja musiikkina oli Kuhlau oma sävellys, Trauermarsch (surumarssi). Kuninkaallinen teatteri piti hänen kunniakseen myös muistokonsertin.

*Christian Friedtich Gottlieb Schwencke s.1767 k.1822 oli säveltäjä, pianisti, kustantaja, teoreetikko, matemaatikko ja kriitikko. Hänen opettajiaan olivat Carl Phillip Emmanuel Bach, J. S. Bachin poika, ja Johann-Phillipp Krinberg. Hän toimi urallaan kanttorina Johanneksen kirkossa, Hampurissa ja kirkkomusiikin johtajana.

Soolofantasia huilulle G-duurissa op.38 no.2

Kuhlaun kolme soolofantasiaa huilulle (op.38) julkaistiin 1822. Ensimmäinen ja kolmas fantasia on sävelletty W.A. Mozartin Don Giovannin teeman pohjalta ja toisessa Kuhlau on käyttänyt tuolloin suosiossa olleen canzonetten*, L'agitation d'amoren (saksankielisestä nimestä vapaasti suomennettu, vain hellästi hellii kukkivissa lehdoissa) teemaa.

Friedrich Kuhlau kommentoi soolo fantasioitaan Petersille, kustantajalle, seuraavasti, "Ne ovat juuri sellaisia kuin toivoitte: kevyitä, miellyttäviä ja kuitenkin vaikuttavia".

Soolofantasia huilulle no.2 op.38 on kaksiosainen.

Ensimmäinen osa on esitysmerkiltään *Tempo giusto*. Osassa on kaksi varsinaista teemaa (g-molli), joista ensimmäinen alkaa toonikalta ja toinen sävellajin dominantilta. Teemojen jälkeen lähtee vikkellä kuudestoistaosanuottinen kehittyväjakso, joka käy hetkellisesti Es-duurissa ja palaa sitten taas g-molliin ja ensimmäisen teeman kaikuihin. Osa päättyy kromaattiseen kuvioon, joka johtaa teoksen toiseen osaan.

Teoksen toinen osa, *Ariette con variazioni, Andante con moto* on variaatiomuodossa. Kuhlau käytti tuotannossaan paljon variaatiota, mutta huilumusiikissa hyvin säästeliäästi. Osan alussa esitellään Canzonetten teema (G-duuri). Sitten Kuhlau lähtee varioimaan teemaa oktaavihypyin ja rytmiiikan keinoin. Variaatioita seuraa kolmaskymmeneskahdesosanuotti juoksutus, joka johtaa teeman molli-variaatioon. Lyhyen mollivariaation jälkeen siirrytään codaan ja takaisin G-duuriin, jossa teemaa esitellään pätkissä. Teos loppuu rauhalliseen toonikan (g1-g2-g1) oktaavi hyppyyn.

*Canzonetten on säveltänyt italialainen baritoni ja säveltäjä Antonio Bianchi (1758–1817), joka toimi muun muassa hovilaulajana prinssi Nassaun hovissa Weillburgissa. Hän teki uraa myöhemmin kansallisessa kuninkaallisessa teatterissa Berliinissä.

6(8)

Duo kahdelle huilulle op. 10a no.2

Sävelletty 1814

”Jos kaksi erinomaisen huilistin taidot omaavaa huilistia haluaa viihdyttää itseään duetoilla, silloin emme voi suositella mitään muita teoksia viimeaikaisten teosten joukosta yhtä ehdottomasti kuin yllä mainittuja”, kirjoitti Allgemeine musikalische Zeitung Kuhlaun ensimmäisestä huiluduetto kokoelmasta op. 10

Teoksen ensimmäinen osa *Allergissimo*, on sonaattimuotoinen. Osan ensimmäinen teema esitellään D-duurissa. Tästä siirrytään g-mollin ja sen dominantin kautta A-duuriin ja lopuksi takaisin D-duuriin. Esittelyjakson toinen teema leikittelee oktaavihypyillä. Kehittelyjakso lähtee d-mollissa, mutta vaihtuu hyvin pian G-duuriin. Kehittelyjakso sisältää paljon dramaattisia ja leikillisiä sävyjä. Kehittelyjakso päättyy A-duurissa, josta palataan D-duuriin. Osan lopun huipentuma on rakennettu ylös ja alas kulkevista kahdeksasosakuvioista. Lopussa on vielä D-duurin toonikan kolmisoinnun kertausta.

Dueton toinen osa, *Tema con Variazioni, Larghetto con espressione malinconica* sisältää teeman ja neljä muunnelmaa. Variaatiot leikittelevät rytmikällä ja tunnelmilla. Osa on koskettavan melankolinen ja esittelee hyvin huilun haikeita sävyjä. Dueton lopettaa *Rondo, Allegretto*. Osa on nimensä mukaisesti rondomuotoinen (A-B-C-B-A-C' A) ja lähtee D-duurissa. Rondon teemoja esitellään lisäksi A ja C-duurissa ja a ja g-mollissa. Kuhlau käyttää osassa Albertin bassoa, joka oli suosittu sävellysmenetelmä klassismin ajan kosketinsoitinmusiikissa. Hän myös imitoi itseään. Näistä molemmat ovat hyvin tunnusomaisia Kuhlaun sävellyksille. Friedrich Kuhlaun duetot huilulle poikkeavat aikalaisten kirjoittamista pituudellaan, harmonian moninaisuudella ja sillä seikalla, että ne oli sävelletty konsertointi eikä pedagogisesta näkökulmasta, kuten esimerkiksi Antonio Reichan ja A.B. Fürstenaun huiluduettotuotanto.

Teos: Trio G-duurissa

7(8)

Grand trio G-duurissa op. 119 (säv. v. 1832) oli tilaustyö lontoolaiselta Rudolph Wesseltä. Se on alun perin sävelletty kahdelle huilulle ja pianolle. Teos oli ensimmäinen tälle kokoonpanolle ja oletettavasti tilaus sisälsi useampia teoksia. Kuhlau sovitti siitä myös version, jossa toinen huilu on korvattu sellolla. Kuhlau kuoli

ennen kuin trio ehdittiin julkaista, näin ollen se jäi ainoaksi kyseisen kokoonpanon teokseksi hänen tuotannossaan. Teoksesta Kuhlau kirjoitti kustantajalleen 10. joulukuuta vuonna 1831 seuraavasti ”*Sie ist heitern Charakters, brilliant, und doch nicht schwer auszuführen; grade so wie Sie es wünschen*” (Teos on hilpeän luonteinen, nerokas mutta ei vaikea esittää; juuri niin kuin toivoittekkin). Jörgen Erichsen toteaa kirjassaan *Friedrich Kuhlau, Ein deutscher Musiker in Kopenhagen*, teoksen olevan Kuhlauin huilumusiikissa vähiten klassisin teos.

Teos koostuu kolmesta osasta. *Allegro moderato* osa on sonaattimuotoinen. Osa rakentuu siten, että ensin piano esittelee teemat ja sitten huilu ja sello toistavat jo kuullun. Toinen ja kolmas osa rakentuu myös hyvin pitkälti samalla periaatteella. Toinen osa, *Adagio patetico* on tunnelmaltaan hyvin tunteikas ja varsinkin kolmanteen osaan verrattuna syvällisempää Kuhlautta. Osa on A-B-A muotoinen. Tämä muoto on tyypillistä Kuhlauin teosten toisille osille, kirjoittaa Ann Kozuch Fairbanks tohtorin tutkielmassaan, joka käsittelee Kuhlauin musiikkia kahdelle, kolmelle ja neljälle huilulle. Tässäkin osassa piano esittelee teeman (Es-duurissa) ja sitten huilu ja sello toistavat sen ilman pianoa. Teema on lyyrinen ja täynnä lämpimiä sävyjä. B osan c-molli tuo osaan dramatiikkaa, josta liikutaan B-duurin kautta lopun Es-duuriin.

Lopun *Allegro* on kuin hyppäisi toiseen maailmaan, toisen osan lyyrisyyden ja syvien tunteiden jälkeen. Leikkisä allegro on kirjoitettu rondomuotoon (A-B-A-C-B + coda), johon Kuhlau oli selvästi ihastunut. Rondon innostus on varmasti lähöisin syvästä ihailusta Beethovenia kohtaan. Piano esittelee ensimmäisen teeman (G-duuri) jonka huilu ja sello kertaavat. Toinen teema kulkee D-duurissa. Seuraavaksi alun teema palaa hieman muunneltuna ja tätä seuraa uusi lempeämpi ja lyyrinen teema Es-duurissa. Tämän lyyrisen teeman esittelee huilu ja

8(8)

sello erikseen ja yhdessä. Piano ei osallistu temaattisen materiaalin soittoon. Tämän osion lopussa stemmat käyttävät palasia toisesta teemasta. Lopussa palataan G-duuriin.

Fantasia

Fantasia on sävellysmuotona mainittu jo 1300- ja 1400-luvuilla. Näin ollen se on käsitteenä musiikin historiassa jo aika vanha. Sen tarkoitus on kuitenkin vähän erilainen eri aikakausilla. Friedrich Kuhlaun aikana (klassismin ja romantiikan ajan taite) se tarkoitti sävellysmuotona vapaampaa tyyliä. Teos oli kuitenkin aina instrumentille sävelletty. Voi olla, että säveltäjät katsoivat laulussa sanojen määrittelevän liikaa mihin melodian suuntaa piti kehittää. Soitin oli vapaa näistä vaatimuksista. Sanakirjan* määritelmä fantasialle musiikissa on seuraava; Vapaa instrumentaaliteos, improvisatorinen muoto ilman sitovaa muotoa.

*Duden.de

Liite 2. Konserttitaltiointi.

<https://soundcloud.com/freya-frischknecht/konserttitaltiointiwav>